

Forfatter: Jacobsen, J. P.

Titel: Udrag fra Fru Marie Grubbe

Citation: Jacobsen, J. P.: "Fru Marie Grubbe", i Jacobsen, J. P.: *Fru Marie Grubbe*, udg. af Jørn Erslev Andersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, cop. 1989, s. 249. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjp07val-shoot-idm140176976446368/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Fru Marie Grubbe

- 26 *Ramse*: remse. – *sige* . . . *paa*: beskylde for.
- 27 *Billinger*: stumper, småstykker. – *Vinterbøde for Sommerdaarskab*: i januar 1658 er vinteren meget hård, og alle farvandene er frosset til, den 30.1. marcherer 12.000 svenske soldater over Lillebælt til Fyn og videre over isen fra Svendborg over Langeland til Lolland, d. 8.2. går svenskerne til Falster, og er tre dage senere i Vordingborg – vinteren straffer altså, giver »Vinterbøde», for den store fejlbedømmelse (»Sommerdaarskab») det var af Frederik III at erklære svenskerne krig. Bemærk fremhævelsen af *gik*. – *Freden*: fredsslutningen 26.2. 1658. – *Svensken var landet i Korsør*: d. 7.8. 1658 invaderer 7000 svenske soldater aldeles uventet Danmark ved Korsør og marcherer mod København. – *Pestilense*: pest. – *Braddød*: pludselig død. – *to af Røgens Raader*: d. 9.8. 1658 blev rigsrådsmedlemmerne Christian Scheel og Mogens Høg udsendt til den svenske konge for at forhandle om fred.
- 29 *Flasketroje*: troje med udskårne flige. – *Skinder*: garver. – *Bislag*: forstæe eller veranda.
- 30 *Islandsk Kjøbmand*: købmand, der handler på Island. – *Anstalter*: foranstaltninger. – *Rodemestrene*: en rodemester leder en rode, dvs. en af de afdelinger, som borgerskabet i visse byer kunne være inddelt i med henblik på militærtjeneste eller, som her, borgerbevæbning. – *Commerce*: her: forretning, beskæftigelse. – *Loddegyden*: gryde eller potte til farvning. – *Bursch*: svend. – *Blaatræ*: spåner af kampechetræ, kan bruges som farvemiddel. – *luket Geheimnis*: lukket hemmelighed. – *Gesellerne*: sven-dene.
- 31 *måkke ud*: finde ud af, regne ud. – *Konsten*: Vandkunsten; kbh. plads opkaldt efter sit springvand. – *Djævels Gesindeken*: djævelsk rak eller pak. – *støime*: optræde støjende, råbe. – *svenske Lasse*: Lasse var et folkeligt øgenavn for svensker. – *Rakkeren*: medhjælper for bøddelen, renovationsarbejder, ansås for ufri; også som skældsord. – *uivttige Bøster*: uvidende dyr. – *Livsvæsker*: efter antik medicin regnede man med fire livsvæsker, deriblandt blod.
- 32 *Jærtegn*: kendetegn, begivenheder opfattet som tegn fra himlen, mirakler. – *Finner*: (lappiske) hedninge; nordskandinaver. – *Postillebog*: postil, samling af opbyggelige udlægninger af bibelsteder. – *kong Kristians*: Christian IVs hær kæmpede i 1644 mod svenskerne i Jylland. – *den Sinde*: dengang. – *Vanløber*: menneske, der kan omskabe sig til en ulv, kendes som menneske på bla. sine sammenvoksede øjnbryn. – *Fæmon*: kvæg. – *kugelfaste*: kan modstå kugler. – *Lod*: kugler. – *Smaapockern*: børnekopperne. – *digt*: tæ. – *Jesper Kiim*: historisk person (1629–1715), som efter dom i 1663 blev landsforvist som kætter.
- 33 *Matthæus 51-54*: evangelisten Matthæus gengivet efter Christian IVs Bibel. – *Skok*: tre snese = 60. – *Fyrmørsere*: kanoner. – *velbeneste*: veludrustede. – *gaa* . . . *paa Huden*: angribe. – *Koradtsighed*: courage, dvs. mod. – *Glavind*: hugvåben (sværd ellign.). – *Malcho*: Malkus, Joh. 18.10.
- 34 *Mikrokosmos*: lille verden. – *Jacob den Apostle*: Jacob 3.6. – *Mikrotheos*: lille